

Anton Dolinar (1894–1953)

120-letnica rojstva in 60-letnica smrti

Izveček

Duhovnik, muzikolog, skladatelj, urednik in dirigent dr. Anton Dolinar je bil rojen na Trati pri Gorenji vas v Poljanski dolini (13. 1. 1894). Po maturi na Škofijski klasični gimnaziji v Ljubljani (1913) se je vpisal na ljubljansko Bogoslovje in bil 8. 6. 1917 posvečen. Leta 1923 je na Dunaju diplomiral iz cerkvene glasbe in 1927 promoviral na tamkajšnji Filozofski fakulteti (Guido Adler). Najprej je bil kaplan, nato pa (prvi) glasbeni urednik na novo ustanovljenem Radiu Ljubljana. Do konca 2. svetovne vojne je bil še dirigent pevskega glasbenega društva Ljubljana (PGD), leta 1945 pa je prek Merana emigriral v ZDA. Doma je poučeval glasbeno estetiko in objavljaj v revijah Pevec (urednik), Zbori in Cerkevni glasbenik. Komponiral je krajše zborovske skladbe, večinoma nabožne vsebine. Umrl je v prometni nesreči v St. Yates Centre (Kansas, ZDA), 1. 8. 1953, pokopan pa je pri sv. Štefanu v škofiji St. Cloud v Minnesoti.

Abstract

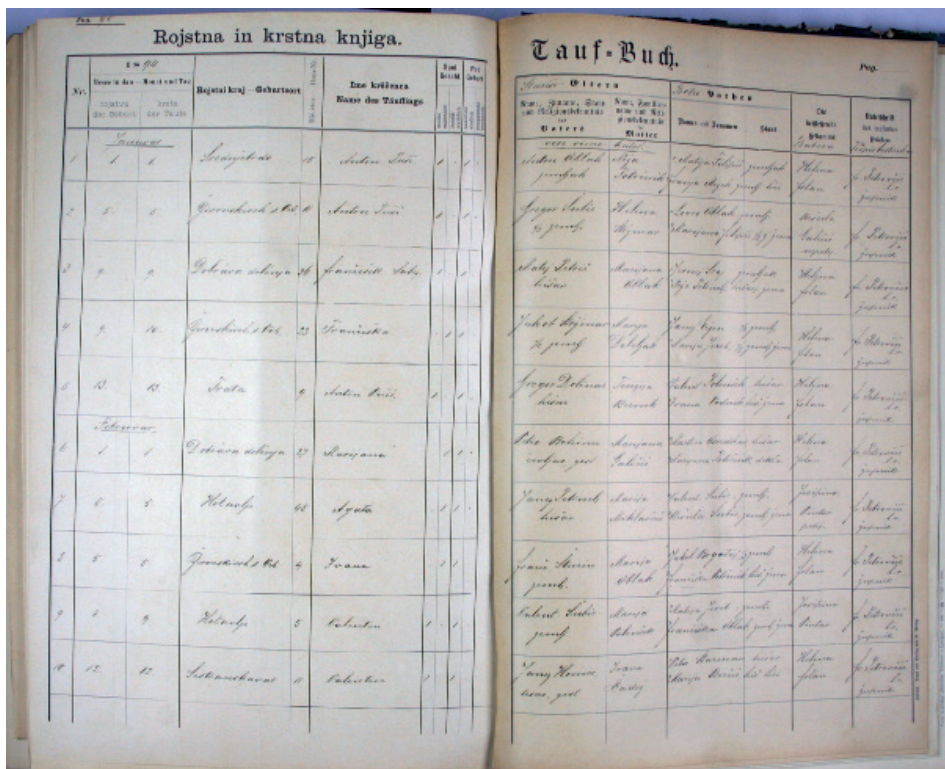
Anton Dolinar (1894–1953)

The 120th anniversary of his birth and 60th anniversary of his death

The priest, musicologist, composer, editor and conductor, (Dr.) Anton Dolinar, was born in Trata by Gorenja vas in Poljane Valley (13. 1. 1894). After matriculating from primary school and the Diocesan Classical Gymnasium in Ljubljana (1913), he enrolled at the Ljubljana Faculty of Theology, where he was ordained (8. 6. 1917). In 1923, he earned a degree in church music in Vienna and in 1927 was awarded a doctorate by the Faculty of Arts (Vienna; Guido Adler). He was first chaplain and then (the first) music editor at the newly founded Radio Ljubljana. By the end of the Second World War, he was the conductor of the Choral and Musical Society Ljubljana. In 1945, he emigrated via Merano to the USA. At home, he had taught the aesthetics of music and published in periodical magazines Pevec/The Singer (editor), Zbori/The Choirs and Cerkevni glasbenik/The Church Musician. He composed shorter choral pieces, most of them with a religious content. He died in a traffic accident in the USA in Yates Centre (Kansas, USA), 1. 8. 1953 and was buried at St. Stephen in the Diocese of St. Cloud in Minnesota.

Uvod – življenje in delo

Duhovnik, slovenski glasbenik, muzikolog, dirigent in skladatelj dr. Anton Dolinar je bil po navedbah dosegljive dokumentacije¹ rojen in krščen za Antona Puščavnika 13. 1. 1894, na Trati št. 9,² kot zakonski sin očeta Gregorja Dolinarja in matere Terezije Dolinar, roj. Bernik.

Rojstna in krstna knjiga župnije sv. Janeza Krstnika na Trati (Gorenja vas), str. 90–91, pod zap. št. 6 je vpisan Anton Puščavnik Dolinar (1894). (hrani: NŠAL 5, fragment)

- 1 Izpisek iz rojstne - krstne matične knjige za župnijo Mučeništva sv. Janeza Krstnika na Trati (Gorenja vas; 1894; hrani NŠAL: 5. knj., str. 90–91) in Križnar, Dvoje obletnic rojstev glasbenikov ..., str. 269.
- 2 Po informaciji aktualnega župnika v župniji Trata - Gorenja vas (g. Gregorja Luštreka, 25. 7. 2013) je ta podatek napačen, saj je le-to takrat predstavljalo nekdanje (staro) župnišče, ki pa še stoji. Ker pa se je medtem izvedel Antonov nadimek (Jernejčev), je to moralo biti na Trati št. 52 ali/in 104 (?).

Isti oziroma napačni podatek stoji tudi v Izpisku iz matičnega registra o rojstvu (izdala UE Škofja Loka, 10. 5. 2010; iz arhiva J. Dolinarja, v Goričanah 26a pri Medvodah; avtor hrani njegovo fotokopijo).

Naknadna poizvedba oziroma informacija avtorju (G. Luštrek, 3. 9. 2014) je potrdila prvo tezo, da je bil A. Dolinar res rojen na prvotno ugotovljenem naslovu, v hiši nekdanjega (takratnega) župnišča, saj je bila njegova mati gospodinja takratnemu župniku.

Kje je pričel s šolanjem ni znano, zagotovo nekje med rodno Trato, bližnjo Škofjo Loko;³ najdemo ga šele v gimnaziji v Šentvidu nad Ljubljano.⁴ Med leti 1909–1913 je torej obiskoval gimnazijo v Škofovih zavodih in se nato po maturi (1913) vpisal na ljubljansko *Teološko fakulteto* oziroma *Bogoslovje* (1913–1917). Iz tega obdobja izvirajo tudi prvi podatki o njegovem glasbenem šolanju.⁵ V mašnika je bil posvečen 8. 6. 1917, potem pa je bil eno leto kaplan v Starem trgu

Dolinarja in njegov glasbeni

roj. 13. j. 1894 na Trati je došel gimn. v št. letih nad Ljubljano 1913 bogoslovje v Lj. m. por. s. v. 1917. služboval kot. kaplan v Starem trgu in Kanoniku, avg. 1917. is ovisel na jez. in kje je vokal v delovnem društvu petje in godbe od l. 1921 - odšel na dunajski konservatorij kjer je do vstopa v konservatorij oddelka 1923, kjer je študiral glasbeno znanost pri prof. Adlegrju na dunajski fil. fakulteti. VCG je izšlo njegove melodijske skladbe. Potem je služboval kot kpl v Trzinu 1914-26, od koder je v novičarstvu na Dunaj nadziral glasbene študije. 1. sept. 1926 je bil ustanovljen za kaplana v Borovnici 1 leto, nato kpl pri m. g. v. v Ljubljani. Od l. 1926 poučeval soliste in ličin. Bte. narodna. Ljubljani in deloval pri Dohod

49.
7. maj
1921
(1436) 1913
S B L j. 141

Vpis A. Dolinarja v Kroniko župnijskega urada sv. Janeza Krstnika Trata - Gorenja vas.

- 3 E. Škulj navaja npr., da je «[...] po končani osnovni šoli v domačem mestu (Škofji Loki?) šolanje nadaljeval [...].» (Škulj, Anton Dolinar (1894–1953), Ob petdesetletnici smrti, str.10) in isti, «[...] po osnovni šoli v domačem mestu /Škofji Loki, op. F. K./ študiral [...].» (Škulj, *Leksikon cerkvenih glasbenikov*, 2005, str. 68).
- 4 O tem, torej o prvem Antonovem šolanju, molči tudi župnijska kronika, ki jo hrani ž. u. na Trati - Gorenji vasi (inf. G. Luštrek; elektronsko pismo avtorju - FK z dne 25. 7. 2013 - hrani avtor), tudi z vsemi dodatnimi vpisi oziroma dopisi skupaj, vse do Antonove (prezgodnje) smrti v ZDA (1./3. avgust 1953).
- 5 »[...] saj se je prav v gimnazijskih letih (torej 1913–1917) začel privatno seznanjati z glasbo. Med počitnicami je bival pri svojem stricu [duhovniku, pisatelju in skladatelju Francu] Berniku [1870–1948], župniku v Domžalah, ki je bil mojster v klavirski igri. Dolinar je tu začel vaditi klavir. V Šentvidu pa se je pri [Vojtehu] Hybašku [1873–1948] učil violino in (violončelo), pri [Stanku] Premrlu [1880–1956] pa klavir in orgle, pozneje tudi harmonijo [...].» (Trobina, *Slovenski cerkveni skladatelji*, str. 176).

ob Kolpi⁶ pri Črnomlju (avg. 1917–1918), bil v letih 1918–1921 na Jesenicah, kjer je v Delavskem društvu vodil tudi petje in godbo na pihala.

V tem času ga je ljubljanski škof Anton Bonaventura Jeglič⁷ predvidel za profesorja glasbe na Škofijski klasični gimnaziji v Ljubljani.⁸ Zato je leta 1921 odšel na Dunaj, kjer je na Glasbenem konservatoriju – Akademiji za glasbo in upodabljaljočo umetnost študiral cerkveno glasbo (dipl. 1923) in glasbeno znanost (pri Guidu Adlerju,⁹ na dunajski Filozofski fakulteti). Ko se je Dolinar vrnil v Ljubljano, je škofu (A. B. Jegliču) povedal, da ne čuti veselja do pedagoškega dela.¹⁰ V *Cerkvenem glasbeniku*, *Zborih* in *Pevcu* (kjer je bil tudi urednik po Francu Kimovcu), je pisal in objavljaj strokovne članke in glasbene kritike. Med drugim so to naslovi (razprav): *Iz uvoda k razpravi: Cerkveni toni v večglasju*,¹¹ *Iz glasbenega razvoja*,¹² *Na pragu novejšje glasbe*,¹³ *Zgodovina katoliške cerkvene glasbe*,¹⁴ *K vprašanju cerkvenosti cerkvene glasbe*,¹⁵ *Pregled slovenske cerkvene glasbe*¹⁶ idr. Uspešno se je uveljavil tudi kot skladatelj, večinoma za cerkvene

6 Nav. delo.

7 (1851–1937), ki je bil mdr. tudi politik (v: leksika).

8 Prim. Škulj, prav tam.

9 Guido Adler (1856–1941) je bil ugleden avstrijski muzikolog in univ. prof. na Dunaju in v Pragi. Sodi med najpomembnejše muzikologe svojega časa in prostora, saj je prav po njegovi zaslugi ta znanstvena disciplina oziroma veda zrasla v sodobno, sistematično disciplino. Njegovi učenci so bili tudi Arnold Schönberg, Anton von Webern, Egon Wellesz idr. (Adlerja omenjamo zato, ker bomo iz kasnejšega študija A. Dolinarja na Dunaju spoznali, da je pri tem uglednem in enem prvih evropskih glasbenih znanstvenikov doktoriral tudi »naš« A. Dolinar!).

10 Prim. Škulj, prav tam.

11 *CG*, 53, 1930, št. 1–2, str. 1–3, prav tam, št. 3–4, str. 33–35, prav tam, št. 5–6, str. 65–68, prav tam, št. 7–8, str. 97–100, prav tam, št. 9–10, str. 129–133, prav tam, št. 11–12, str. 169–172.

12 *CG*, 55, 1932, št. 1–2, str. 14–17, prav tam, št. 3–4, str. 50–53, prav tam, št. 7–8, str. 113–115.

13 *CG*, 56, 1933, št. 1–2, str. 9–11, prav tam, št. 3–4, str. 35–37, prav tam, št. 5–6, str. 76–80, prav tam, št. 9–10, str. 132–135, prav tam, št. 11–12, str. 172–174.

14 *CG*, 57, 1934, št. 1–2, str. 14–17, prav tam, št. 3–4, str. 42–45, prav tam, št. 5–6, str. 74–77, prav tam, št. 9–10, str. 139–142;

CG, 58, 1935, št. 1–2, str. 12–15, prav tam, št. 3–4, str. 45–48, prav tam, št. 5–6, str. 76–78, prav tam, št. 7–8, str. 100–102, prav tam, št. 9–10, str. 131–134, prav tam, št. 11–12, str. 163–166;

CG, 59, 1936, št. 1–2, str. 1–5, prav tam, št. 3–4, str. 33–36, prav tam, št. 7–8, str. 100–102, prav tam, št. 11–12, str. 167–171;

CG, 60, 1937, št. 1–2, str. 2–5, prav tam, št. 3–4, str. 34–38, prav tam, št. 7–8, str. 114–116, prav tam, št. 11–12, str. 179–182;

CG, 61, 1938, št. 1–2, str. 9–12, prav tam, št. 3–4, str. 33–36.

(Ponatis iz *CG* je izšel v Ljubljani, 1938, založilo Cecilijno društvo v Ljubljani, spisala dr. Josip Mantuani in dr. Anton Dolinar, 129 str.).

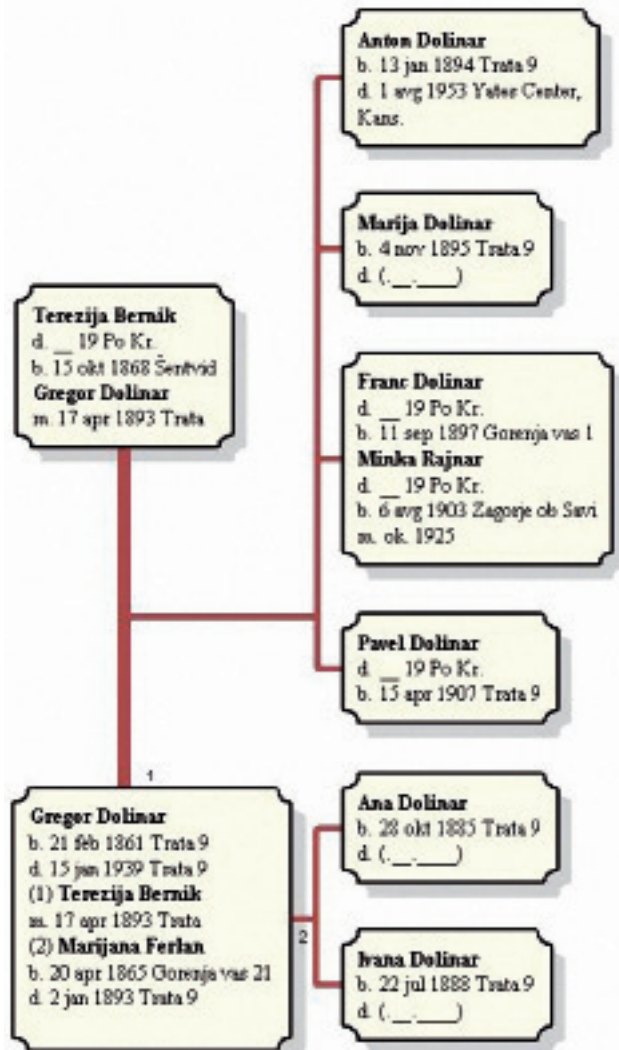
15 *CG*, 61, 1938, št. 5–6, str. 65–68 (I.) in prav tam, št. 7–8, str. 103–105 (II.).

16 *CG*, 63, 1940, št. 1–2, str. 1–3 (1.), prav tam, št. 3–4, str. 33–36 (2.), prav tam, št. 7–8, str. 97–101 (3.), prav tam, št. 9–10, str. 129–132 (4.), prav tam, št. 11–12, str. 165–168 (5.);

CG, 64, 1941, št. 1–2, str. 8–11 (6.), prav tam, št. 3–4, str. 33–36 (7.), prav tam, št. 7–9, str. 85–92

zboje. Kot kaplan je služboval v Tržiču, od 20. 11. 1924 do 1926. 5. 5. 1926 ponovno odide na Dunaj, kjer je nadaljeval že začete glasbene znanstvene študije in tam doktoriral 1927 z disertacijo iz filozofije,¹⁷ z naslovom *Die Behandlung der Kirchentöne bei Palestrina/Obravnava cerkvenih tonov pri Palestriini*.

Vrnil se je domov in bil kaplan v Borovnici, od septembra 1926 do 1927, od 4. 2. 1927 pa kaplan pri sv. Jakobu v Ljubljani. V tem času je na ženski realni gimnaziji v Ljubljani poučeval verouk in glasbo (do pred majem 1927, ko je spet odšel na Dunaj?), in sicer do januarja 1928. Odtlej (1926) je tudi poučeval verouk na ljubljanskem liceju (tj. na prvi ljubljanski visoki šoli) in vodil ženski pevski zbor ljubljanske ženske realne gimnazije

Delni rodovnik (fragment) A. Dolinarja.
(za Slovensko rodoslovno društvo izdelal Peter Hawlina)

(8.), prav tam, št. 10–12, str. 105–108 (9.);

CG, 65, 1942, št. 1–3, str. 6–7 (10.), prav tam, št. 4–5, str. 17–22 (11.), prav tam št. 6–8, str. 37–39 (12.), prav tam, št. 9–10, str. 57–60 (13.), prav tam, št. 11–12, str. 11–12, str. 77–81 (14.);

CG, 66, 1943, št. 1–3, str. 1–4 (15.), prav tam, št. 4–5, str. 17–21 (16.), prav tam, št. 6–8, str. 37–41 (17.), prav tam, št. 9–10, str. 58–63 (18.), prav tam, št. 11–12, str. 73–77 (19.);

CG, 67, 1944, št. 1–3, str. 1–6 (20.), prav tam, št. 4–5, str. 21–25 (21.), prav tam, št. 6–8, str. 41–45 (22.), prav tam, št. 9–10, str. 62–67 (23.);

CG, 68, 1945 (brez št.: za 1. četrletje), str. 4–6 (24.-nedokončano).

17 Mihevc, str. 17.

Karikatura A. Dolinarja (risba: Slavko Pengov; Radio Ljubljana, 10, 1938, št. 53, 25. 12. 1938, str. 5)

(ženskega liceja),¹⁸ bil tudi predavatelj glasbene estetike na ljubljanskem (glasbenem) Konservatoriju, pevodnja (zborovodja) Pevskega in glasbenega društva – zbora Ljubljana (prevzel ga je spet za Francem Kimovcem) in ljubljanske Glasbene matice, hkrati pa je deloval na Radiu Ljubljana (»Kukavica«), kjer je bil vse do leta 1945 (9. 5. 1945 ?) verski glasbeni referent – urednik; tu je kot dirigent vodil tudi radijski pevski zbor, bil je urednik *Pevčeve pesmarice* in predsednik Pevske zveze.¹⁹

Leta 1945 je odšel v tujino: s kolesom iz Ljubljane, prek Goričan pri Medvodah²⁰ v italijanski Merano²¹ (pred 9. 5. 1945); Zagotovo je bilo to 5. 5. (1945).²² Tam je živel v konviktu, tj. zavodu z vso oskrbo (za študente teologije) Englische Fraulein. Z domačimi v Sloveniji si je dopisoval, s tem da se je zaradi konspiracije, tj. molčečnosti oziroma

stroge zaupnosti podpisoval in naslavljal s psevdonimom Martha Exner (na naslovu Via Porticci 111, I-39012 Merano/Italia). Tam je ostal vse do leta 1947.²³ Še drugi podatek govori, da naj bi ostal do leta 1948, o čemer priča slika parnika Motonave Vulcania (italijanska motorna ladja), ki jo je A. Dolinar poslal 18. 7. 1948 iz Genove, na začetku poti v New York;²⁴ v ZDA je prišel 15. 8. 1948. V letih 1948–1951 naj bi bil po enem od dokumentov najprej v Breckenridgeu.²⁵ Tedanjemu škofu v St. Cloudu dr. Josephu Buschu se je javil šele kasneje.²⁶

18 Brojan, str. 56.

19 Mihevc, prav tam.

20 Izjava Antonovega nečaka Janeza Dolinarja, Goričane 26a, Medvode.

21 Merano je italijansko mesto na Južnem Tirolskem in glavno mesto upravne skupnosti Meranske. Prebivalci večinoma govorijo nemško, italijansko in ladinsko (leta 2004 je imelo okoli 35 000 prebivalcev, od tega le 7,2 % tujcev; v: Wikipedija, 23. 7. 2014).

22 Vsaj tako priča tekst n. n. avtorja (v slov. jeziku), ki je izšel kot nekakšen nekrolog za pokojnim A. Dolinarjem v ZDA (avtor hrani fotokopijo te objave, iz arhiva J. Dolinarja).

23 Ustna izjava Vide Bajželj, roj. Dolinar, ene od Dolinarjevih nečakinj (dne 14. 12. 2013).

24 Slika last V. Bajželj in njena ustna izjava, prav tam.

25 Prim. pismo (s kuverto, datirano: 30. 4. 1951) nečakinji Vidi Dolinar (danes Bajželj) na njen takratni naslov Spodnje Goričane št. 25, Medvode in njena (dodatna ustna) izjava (prav tam).

26 Za Dolinarjevo zadržanje v tem času ni nikakršnih (evropskih) podatkov!

Dvoje spominskih obeležij A. Dolinarja v ZDA, na pokopališču župnijske cerkve sv. Štefana v Minnesoti. (foto: R. C. Harren, 2013, z osebnim dovoljenjem za objavo)

Na spomeniku rodbine Dolinar na Trati - Gorenji vasi je vklesano tudi ime dr. A. Dolinarja. Vida Bajželj je opozorila, da je vklesan nepravilni kraj smrti; pravilno je kot zgoraj: St. Cloud; ustna izjava, 14. 12. 2013, v Kranju. (foto: F. Križnar, 2013)

V St. Cloudu, v župnijski cerkvi sv. Marije (na 25.-8. Aveniji So., St. Cloude Minnestota, 56301, ZDA) je najprej deloval kot kaplan,²⁷ potem pa je bil premeščen za duhovnika v bolnišnico sv. Frančiška (St. Francis Hospital) v Breckenridge (2400 St. Francis Drive, Breckenridge, MN 56520/Minnesota, ZDA).²⁸ Tam, v Yates Centre (Kansas, ZDA), se je okrog 300 milj (cca. 480 km) od svojega zadnjega »ameriškega« doma²⁹ 1. 8. 1953 smrtno ponesrečil; umrl³⁰ »[...]zaradi embolizma na glavi, ki se je zgodil pri prometni nesreči [...]«. ³¹ Pokopali so ga 5. 5. 1953,

27 Iz pisma Boba (tj. Roberta) Harrena Janezu Dolinarju v Goričanah pri Medvodah, 22. maj 2010/4. 7. 2010; kopijo hrani avtor).

28 Prav tam in že omenjena objava (gl. op. 22).

29 Pismo Rev. Roberta C. Harrena, J. C. D. avtorju (19. 12. 2013, original hrani avtor).

30 Ustna izjava V. Bajželj, prav tam.

31 Prim. pismo Roberta C. Harrena Janezu Dolinarju (29. 1. 2009; kopijo hrani avtor!).

A. Dolinar v upodobitvi Saše Šantla (pred 1936) za veliko oljno sliko *Slovenski skladatelji – Koncil slovenske glasbe (Osterčeva dvorana Slovenske filharmonije v Ljubljani)*, kamor pa potem ni bil uvrščen. (vir: Marija Mihevc, *Portreti skladateljev Saše Šantla/Saša Šantel and his Portraits of Composers*, Radovljica: Didakta, 2005, str. 16)

pri Sv. Štefanu v škofiji St. Cloud v Minnesoti.³² Pogrebno peto³³ sveto mašo, ki je bila pontifikalna, tj. škofovska, je vodil dr. Gregorij Rožman, ljubljanski škof v izgnanstvu.³⁴

Poleg tega pa obstaja še spominsko obeležje na pokopališču župnijske cerkve Mučeništva sv. Janeza Krstnika na Trati - Gorenji vasi v Poljanski dolini, kjer je Dolinarjevo ime dala vpisati nečakinja Jelka Dolinar.³⁵ Zanimivo je tudi to, da ga npr. (slovenski) slikar Saša Šantel³⁶ kljub narejenemu portretu³⁷ ni uvrstil med polpreteklo slovensko glasbeno ustvarjalno elito.

Anton Dolinar je omenjen tudi v knjigi *Škofja Loka in njen okraj v luči gospodarskih in kulturnih prizadevanj, 1936*, ki sta jo uredila France Planina in Rudolf Andrejka.³⁸ Še posebej pa so se Dolinarja spomnili njegovi ameriški Slovenci v enem od redkih takratnih slovenskih glasil, ki so izhajala v ZDA³⁹ in ga označili za »Rev.⁴⁰ dr. Antona Dolinarja, ki je prišel v Združene države ameriške pred nekaj leti ...[...].«

32 Nav. delo.

33 Ob tej priložnosti so po ameriških podatkih izvedli *Rekvijem* (?).

34 Cerkevni dostojanstvenik in duhovnik, nazadnje ljubljanski škof (1883–1959). Od maja 1945 najprej v Avstriji in Švici, od 1948 v ZDA (v: leksika!).

35 Por. Premru.

36 Pa še grafik, ilustrator in glasbenik (1883–1945; v: leksika).

37 Kuret & Koršič, *Slovenski skladatelji v portretih Saše Šantla*, 2005 in njegova oljna podoba v Osterčevi dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani, 1936 (v: Šantel, *Koncil slovenske glasbe - Slovenski skladatelji*, zgibanka Glasbene matice Ljubljana, 2005).

38 Križnar, Dvoje obletnic rojstev glasbenikov, (v: *LR*, 41, 1994, str. 265, 268).

39 *Ave Maria, Koledar 1954*, 41, 1954, ur. in izd. Slovenski frančiškani na ameriških Brezjah, Lemont, Illinois, tiskarna Ave Maria Lemont, Ill., str. 148–49 v kratkem predstavitvi (takrat že pokojnega) A. Dolinarja.

»[...] V stari domovini je služboval v Ljubljani kot katehet, učitelj petja in pevodnja pevskega zbora 'Ljubljana'. Največ sil pa je posvetil ljubljanski radijski postaji, kjer je bil verski glasbeni referent. Bil je nadarjen glasbenik in je dovršil z odličnim uspehom dunajski konservatorij. V Ameriki je našel mesto kaplana v bolnišnici St. Francis Hospital, Breckenridge, Minn. Od tam smo sprejeli žalostno novico, da se je dne 1. avgusta 1953 z avtomobilom smrtno ponesrečil. Naj v miru počiva [...].«

40 Reverend je naziv za duhovnika (iz lat. reverendus = častiti), kar pa je tudi vsak pridigar.

Profesorski ceh v Škofji Loki

Profesorski ceh (1938) v (Škofji) Loki, tudi z A. Dolinarjem: 22. 8. 1938, v Vincarjih, pred gostilno »Pri Balantu«. Sedijo v 1. vrsti, od leve proti desni: dr. Jože Demšar, Marijan Ažbe, Marija Strauss Šmid, Ivan Dolenc in Franc Alič; stojijo v 2. vrsti, od leve proti desni: France Planina, dr. Martin Gorjanec, dr. Peter Eržen, Franc Jesenovec, Pavle Sušnik, Ivan Molinaro, dr. Maks Miklavčič, Franc Čemažar, Franc Košir, (»črni Ločan«), dr. **Anton Dolinar**, Alojz Bertoncej, dr. Pavle Blaznik, dr. Anton Polence in dr. France Koblar; (popis v Dnevniku I. Dolenca; v: ZAL-ŠKL; avtor fotografije n. n.).

(orig. fotografija je iz fonda - map A. Dolinarja v GZ NUK v Ljubljani)

Antona Dolinarja najdemo tudi med člani Profesorskega ceha v Škofji Loki.⁴¹ Ne moremo sicer ugotoviti, zakaj je sodeloval le na treh od vsega 13 sestankov (1934, 1937 in 1938), saj je bil v tem času v Ljubljani (razen morda tistih nekaj let, ko je bil na študijih v tujini); o tem priča tudi adresar, kamor so iz Škofje Loke pošiljali (po)vabila, zapisnike, fotografije in druge (vmesne) novice: Ljubljana, Miklošičeva 7.⁴²

41 Gre za neformalno združbo (škofje)loških intelektualcev, saj gre bolj ali ne za šaljivo ime, kot so se imenovali škofjeloški profesorji na rednih 13 počitniških sestankih v letih 1929–1942. Iz njega je najprej zrastle Muzejsko društvo Škofja Loka (1937) in (današnji) Loški muzej (1939). V: Dolenc, Profesorski ceh v Škofji Loki, str. 72–77).

42 *Kroniko sestankov Loških profesorjev 1930–1965* hrani SI ZAL, ŠKL 259, Muzejsko društvo Škofja Loka 1930–2009, TE1 AE8 (6054) Profesorski ceh.

Morda med vsemi ni imel analognega sogovorca, somišljenika ...?⁴³ Ali so bili morda že takrat glasba in glasbeni rokopisi, tiski idr. bibliografsko tako nezanimivi in morda celo problematični, da se jih takrat (v času med obema vojnama 1918–1941) ni dalo uvrstiti med preostala dela oziroma dosežke Profesorskega ceha v Škofji Loki?

Glasbeno delo

Na podlagi glasbenega opusa bomo skušali ovrednoti Dolinarjeve dosežke na vseh tistih področjih, ki so ga kot duhovnika, glasbenika: muzikologa, dirigenta in skladatelja najbolj zaznamovala. Seveda je v tem kot prvi tovrstni glasbeno-omikani pedagog, umetnik in znanstvenik daleč presegel lokalne škofjeloške kot tudi slovenske in morda celo evropske okvire. Žal za njegovo kratko bivanje in delovanje najprej v Italiji in (do)končno še v ZDA nimamo skoraj nobenih podatkov. To bi lahko A. Dolinarja in njegovo delo uvrstilo morda celo v svetovne okvire. Zato si najprej oglejmo popis vseh dosegljivih Dolinarjevih del, ohranjenih v rokopisu ali/in tisku.⁴⁴

BIBLIOGRAFIJA DEL

Cerkvena, duhovna dela

Maše:

Maša za mešani zbor in orgle : Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus, Agnus /Dei/. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Mešani zbori (a cappella):

Brezmadežni. Besedilo: Pelikan. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Egiptovska pesem. Besedilo: Silvin Sardenko. Ciklostil - šapirograf in PGD Ljubljana. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Jožefova pesem. Ciklostil - šapirograf in PGD Ljubljana. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Mašna. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Romarska. Besedilo: Ivan Sadar. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.

Tantum ergo. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.

Veselo hitimo. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

V tabernaklju tihem. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Zberi, zemlja, bisere. Rokopis partiture in PGD Ljubljana. NUK, Glasbena zbirka.

Zdrava Marija. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Zdrava Milostna. Rokopis in PGD Ljubljana. NUK, Glasbena zbirka.

Zvezda v temni noči. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

43 O tem priča tudi delo *Publikacije članov Profesorskega ceha in Muzejskega društva v Škofji Loki v Knjižnici Ivana Tavčarja Škofja Loka*, kjer niti enega prispevka oziroma opusa »našega« A. Dolinarja.

44 Fond Antona Dolinarja v GZ NUK.

Mešani zbor z orglami:

- Ave Maria : za mešani zbor in orgle. Cerkevni glasbenik 47, Ljubljana : Družina, 1924, št. 5-6, [str. ?].
- Božansko srce : za mešani zbor in orgle. Besedilo: M. Elizabeta. Cerkevni glasbenik 54, Ljubljana : Družina, 1931, št. 7-8, [str. ?]. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.
- Božični zvonovi. Mešani zbor in orgle. Besedilo: Matija Škrabec. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.
- Danes odprto je sveto nebo. Cerkevni glasbenik 60, Ljubljana : Družina, 1937, št. 7-8, [str. ?]. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.
- Jezus, ti me vabiš. Gorica 1930.
- Kako vesel je bog otrok. Cerkevni glasbenik 56, Ljubljana : Družina, 1933, št. 7-8, [str. ?].
- Knežja hči. Cerkevni glasbenik 52, Ljubljana : Družina 1929, št. 5-6, [str. ?].
- Kot nekdaj gobavec. Cerkevni glasbenik 55, Ljubljana : Družina, 1932, št. 1-2, [str. ?]. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.
- K tebi, oče naš dobrotni. Gorica 1929.
- Luč življenja. Besedilo: Gregor Mali. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.
- Marijina. Besedilo: Gregor Mali. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.
- Nagrobница. 1933
- Nagrobница. 1935.
- Ponižna, čista, sveta. Gorica, 1933. PGD Ljubljana.
- Prečisti in nedolžni. Cerkevni glasbenik 51, Ljubljana : Družina, 1928, št. 5-6, [str. ?].
- Pred tvojo sliko. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.
- Presvetlo rešnje kri. Besedilo: Franjo Neubauer. Zbori 7, Ljubljana : Pevsko društvo Ljubljanski zvon, 1931, št. 6c, str. 49-52. Rokopis in tisk partiture. NUK, Glasbena zbirka.
- Prošnja. Cerkevni glasbenik 50, Ljubljana : Družina, 1927, št. 9-10, [str. ?]. Partitura tisk. NUK, Glasbena zbirka.
- Ti sila neizmerna. Gorica 1929.
- V Bogu živiš : za zbor, bariton solo in spremljavo. PGD Ljubljana. NUK, Glasbena zbirka.
- Veselo pojejo zvonovi. V: Božji spevi, Gorica : Goriška Mohorjeva družba, 1929.
- V tabernaklju. Gorica, 1930. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.
- Zberi, zemlja, bisere. Gorica 1933.
- Zdrava Marija. Besedilo: ?. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.

Moški zbori (a cappella):

- Na cvetno nedeljo. Besedilo: Mirko Kunčič. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.
- S cveticami Te venčamo : za moški zbor in (prvi) bas solo. (Marijina pesem). Cerkevni glasbenik 40, Ljubljana : Družina, 1917, št. 5-6, str. 17-18.
- Spominčice. Besedilo: Simon Gregorčič. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.
- Sv. Cecilija. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.
- Tam, kjer beli so snežniki. (Venček pesmi v osnutku). Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.
- Zaupno, glej, prihajamo. Cerkevni glasbenik 38, Ljubljana : Družina, 1915, št. 12, str. 45.
- V Bogu živiš. Ciklostil - šapirograf. NUK, Glasbena zbirka.

Otroški zbor:

Hvalite, otroci, gospoda : zbirka otroških pesmi. 1943.

Ženski zbori (a cappella):

Gosposvetski zvon. Besedilo: M. Kragelj. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.

Mariji pomagaj : za triglasni ženski zbor. Cerkevni glasbenik 52, Ljubljana : Družina, 1929, št. 1-2, [str. ?].

Zaupno, glej prihajamo : za 3-glasni ženski zbor. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.

Zdaj blešče se naši grički. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.

Godba na pihala (= pihalni orkester)

Duhovna pesem : za godbo na pihala. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka. Tisk (parti in partitura): hrani Arhiv OSV.

Mlada pota : venček slovenskih pesmi za pihalni orkester. Priredil: Filip Bernard (partitura in parti). Tisk: hrani Arhiv OSV.

Komorna in solistična glasba:

Koralna melodija : Largo, za violo in klavir. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

List v album : za klavir solo. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.

Mariji : za solo sopran in alt in harmonij : ali orgle. Besedilo: Gregor Mali. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.

Pogrebna pesem /za 6 trobil/ : 2 rogova, 2 trobenti, 2 pozavni. Priredil: Filip Bernard v Ljubljani, 4. 7. 1937. Rokopis partit. in parti. NUK, Glasbena zbirka.

Telovadna vaja za klavir. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Glas in klavir, orgle (samospevi):

Ave Maria za glas in /dva francoska/ rogova. Rokopis parti. NUK, Glasbena zbirka.

Begunci. Besedilo: J. Lavrenčič. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Dekletova obljuba. Besedilo: Silvan Sardenko. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Iz bosanskega perivoja (vrta, parka)/gre mladenič ... Besedilo: Cvetko Golar. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Kako vesel : za glas/sopran in orgle. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.

Kje je dragi moj : za glas/sopran in klavir. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Kratke so poletne sanje. Besedilo: Magda. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Krstna obljuba : za glas in orgle. Besedilo: M. Elizabeta. Tisk: št. 3306, Ljubljana, 8. 8. 1930.

Gregorij, škof; in rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Moja luč : za solo/sopran in klavir. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Narodna : za sopran, alt in klavir. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Na vrtu : duet za sopran in alt s spremljavo klavirja. Besedilo: A. Medved. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Pasel Janko (enoglasno s klavirjem?). Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Pogled v nedolžno oko : za srednji glas s spremljavo klavirja. Besedilo: Simon Gregorčič.

Dr. A. Dolinar:

Ave Maria

Zelo preči in silovito.

A - ve, a - ve, a - ve, ave - Ma - ri - a, quaesies -
na Domine te - cum, be - nedic - ta tu - in mu - li - e - ri - bus
et be - nedic - ta fructus ventris tu - i Je - su.
San - cta Ma - ri - a Ma - ter De -
i a - re pro - na - tis. a - na pro -
na - tis a - na pro - na - tis pe - ca - to -
ri - bus. nunc et in ho - ra ma -
ris - tuae A - men, a - men,
a - men, a - men.

„Ave Maria“ Corni *4/4*

Handwritten signature: *M. Dolinar*

Rokopis (lepopis) dr. A. Dolinarja: *Ave Maria*
za sopran in dva (francoska) rogova v F.
(?, fond - mape A. Dolinarja v GZ NUK
v Ljubljani)

Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.

Pogovor s solncem. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Romanca za sopran in klavir. Besedilo: Murnov ?/Josip Murn Aleksandrov. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Tam, kjer gore strmijo : za glas in klavir. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.

Vseh mrtvih dan : za glas in klavir. Besedilo: A. Medved. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Posvetna dela

Glasba za (salonski) orkester:

Romanca : /dve/ verziji za (radijski in veliki) orkester. Rokopis partiture NUK, Glasbena zbirka.

Vigilija. Besedilo: S. Sardenko. V partit. dodan part za sopran solo, ki ga v partit. ni ?. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Glasba za oder:

Kraljična z mrtvim srcem : godbene in pevske točke k istoimenski Pečjakovi pravljčni igri.

Tržič : Podmladek Rdečega križa in Mladinski oder Vesna Meščanske šole v Trziču.

Ciklostil - šapirograf. NUK, Glasbena zbirka.

Mati : za glas, ženski zbor in klavir. Besedilo: po Andersenovi pravljici dramatiziral Ksaver

Meško; 6 slik - stavkov. Tržič?. Rokopis in ciklostil - šapirograf. NUK, Glasbena zbirka.

Mati svetega veselja : za klavir in glas, orkester (gl. parti za: violino, violi, /violon/čelo, /kontra/ bas, flavto, klarinet 1-2, rog 1-2, tromba /trobenta/ 1-2). Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.

Mešani zbori (a cappella):

Dekle je na pragu stalo. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Doma. Besedilo: Vida Jeraj. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka. Tiskano : Pevec 6, Ljubljana :

Pevska zveza, 1926, št. 7-8, str. 28.

Dva venčka slovenskih narodnih. (I. in II.). Samozaložba : Ljubljana, 1930.

Gotovo da ne. Besedilo: Šolarček. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Iz pisma. Besedilo: Leop. Turšič. Rokopis in tisk, PGD Ljubljana. NUK, Glasbena zbirka. Zbori

4, Ljubljana : Pevsko društvo Ljubljanski zvon, 1928, št. 1c, str. 7-8.

Jaz pa pojdem. Besedilo: Pavel Senca. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Južnoslovanska himna. Ciklostil - šapirograf. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Knežja hči. Besedilo: Smrekar/psev. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Mavrica. Besedilo Simon Gregorčič. Rokopis in tisk. PGD Ljubljana. NUK, Glasbena zbirka.

Zbori 3, Ljubljana : Pevsko društvo Ljubljanski zvon, 1927, št. 7-8c, str. 35-38.

Nazaj pa jih ni. Besedilo: Rudolf Maister. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Ob ujedinenju. Besedilo: Debeljak?. Rokopis partiture. in tisk: ?, 1. 12. 1933. NUK, Glasbena zbirka.

Ob večerni uri. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Pesem za marsikoga. Glasba: Šolarček?; besedilo: Silvin Sardenko. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Po gorah grmi : narodna. Ciklostil - šapirograf. NUK, Glasbena zbirka.
Poletni čas. Besedilo: Franjo Neubauer. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.
Svatba. Besedilo: Slavomirov?. Ciklostil - šapirograf. NUK, Glasbena zbirka. Pevec 8, Ljubljana :
Pevska zveza, 1928, št. 11-12/Pevčeva pesmarica, str. 45-50.
Vabilo. Besedilo: Simon Jenko. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Mešani zbori (s spremljavo):

Božični zvonovi : za mešani zbor in tenor (sopran) solo [in klavir]. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka. Pevec 7, Ljubljana : Pevska zveza, 1927, št. 11-12, str. 47.
Orli kraljevi : orlovska budnica za mešani zbor in sopranski samospjev s spremljavo orkestra/klavirja; /posv./ predsedniku O. Z. - Jožetu Pircu. Besedilo: Silvin Sardenko. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.
Rodna vasica. Besedilo: Leopold Turšič. Ciklostil - šapirograf in PGD Ljubljana. NUK, Glasbena zbirka.

Moški zbori (a cappella):

Ave Maria. Pevec 6, Ljubljana : Pevska zveza, 1926, št. 1-2, str. 10.
Hrepenenje. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.
Nagrobница. Besedilo: Gregor Mali. Rokopis partiture in PGD Ljubljana. NUK, Glasbena zbirka.
Oblaček. Besedilo: Josip Stritar. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.
Pozimi pa rožice. Rokopis partiture. NUK, Glasbena zbirka.
Pred nočjo. Besedilo: Franjo Neubauer. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.
Prišla pomlad je. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.
Romanca. Besedilo: Griša Koritnik. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.
Vabilo. Besedilo: Simon Jenko. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.
Venček narodnih (prir.). Ciklostil - šapirograf in PGD Ljubljana. NUK, Glasbena zbirka.
Venček narodnih (I). Rokopis, ciklostil - šapirograf in tisk PGD Ljubljana. NUK, Glasbena zbirka.
Venček narodnih (II). Ciklostil - šapirograf in tisk PGD Ljubljana. NUK, Glasbena zbirka.
Venček slovenskih narodnih (III). Ciklostil - šapirograf. NUK, Glasbena zbirka. Tisk: samozaložba, Ljubljana, 1930.
Zamorček in zvezda. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Moški zbor (s spremljavo):

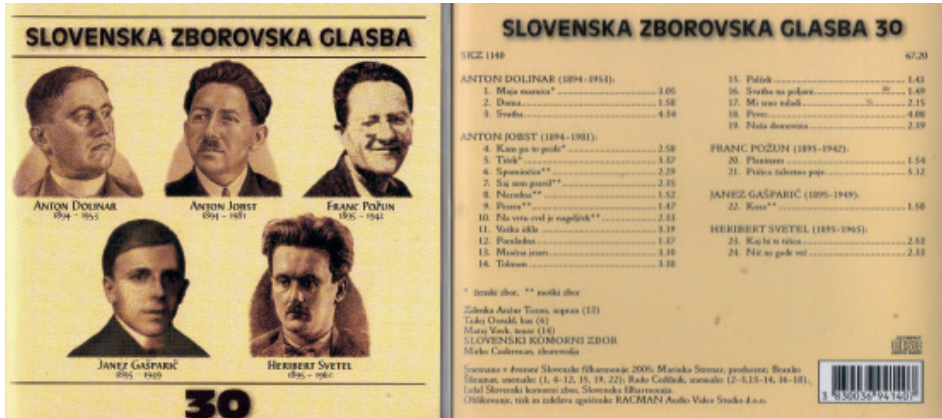
Materi milosti : tenorji in basi (z orglami). Pevec 7, Ljubljana : Pevska zveza, 1927, št. 1-2, str. 25.

Ženski zbor (a cappella):

Moja mamica (ženski zbor). Pevec 7, Ljubljana : Pevska zveza, 1927, št. 5-6, str. 24.

Ženski zbor (s spremljavo):

Pomladno vstajenje : za 4 /ženske/ glasove in klavir. Rokopis. NUK, Glasbena zbirka.

Na zgoščenki elitnega *Slovenskega komornega zbora* z dirigentom dr. Mirkom Cudermanom so v Ljubljani izšli trije Dolinarjevi posvetni zbori: ženski zbor *Moja mamica* in dva mešana zbora: *Doma* in *Svadba* (2005). Tokrat je Dolinarjeva posvetna vokalna glasba v družbi s podobnimi deli kolegov Antona Jobsta, Franca Požuna, Janeza Gašpariča in Heriberta Svetela.

(Glavni) Spisi:

Die Behandlung der Kirchentöne bei Palestrina/Obraunava cerkvenih tonov pri Palestrini.

(Originalni tipkopijski doktorske disertacije hrani Musikwissenschaftliches Institut der Universität Wien; kopijo posredoval Edo Škulj).

*Iz uvoda k razpravi: Cerkevni toni v večglasju.*⁴⁵

*Iz glasbenega razvoja.*⁴⁶

*K uprašanju cerkvenosti cerkvene glasbe.*⁴⁷

*Na pragu novejšje glasbe.*⁴⁸

*Pregled slovenske cerkvene glasbe.*⁴⁹

*Zgodovina katoliške cerkvene glasbe.*⁵⁰

Neznana zasedba (?):

Dve slovenske pesme. (zbor ?).

Ko lani sem tod. (zbor ?).

Nič ne maram. (zbor ?).

Po gorah grmi. (zbor ?).

Sinoči sem na vasi bil. (zbor ?).

45 Prim. op. 11.

46 Prim. op. 12.

47 Prim. op. 13.

48 Prim. op. 14.

49 Prim. op. 15.

50 Prim. op. 16.

Dolinarjeve skladbe je dodatno objavljala še Vinko Vodopivec⁵¹ v svojih velikih zbirkah *Gospodov dan*, *Božji spevi* (*Pesmi cerkvenega leta* za mešani zbor /a cappella/: *Veselo pojejo zvonovi* /bes. Venec 692./, *K Tebi, Oče naš dobrotni* /bes. pobinkoštna nedelje, 64./, *Ti si sila neizmerna* /bes. F. Terčelj; pobinkoštna nedelje 65./ in *Zdrava Marija* (*Marijine pesmi* za mešani zbor /a cappella/: *Zberi, zemlja bisere* /bes. Gr. Mali; *Ponižna, čista, sveta* /bes. Gr. Mali/, 1933).

Tako lahko naštejemo 131 Dolinarjevih del od tega 48 cerkvenih oziroma duhovnih del. Skladbe za godbo na pihala (2), komorne in solistične zasedbe (5) za glas in klavir ali/in orgle (17) pa so nekje vmes, med cerkvenimi in posvetnimi deli (59). Na koncu je še sedem (obsežnejših, glavnih) spisov. Med vsemi Dolinarjevimi deli prevladujejo vokalne skladbe: zbori in samospevi (115 del). Pri svojem skladateljskem delu je ustvarjal predvsem cerkveno glasbo, objavil pa je tudi nekaj posvetnih zborov. V njih je tradicionalno formo zborovske pesmi obogatil z okusno uporabo kromatike in četverozvokov in s tem nekako premoščal vedno večjo vrzel, ki je bila med vrhunskimi stvaritvami slovenskih skladateljev tistega časa (npr. Marij Kogoj, 1892–1956, Slavko Osterc, 1895–1941 idr.) in dojemljivostjo povprečnega slovenskega poslušalca. Dandanašnja recepcijo Dolinarjeve (posvetne) glasbe pa predstavljajo npr. dosežki današnjih ansamblov.⁵²

Dolinarjevo organizacijsko oziroma uredniško delo na ljubljanski radijski postaji vse od njenega začetka pa do njegovega odhoda iz Ljubljane (ljubljansko radijsko postajo je kot glasbeni urednik vodil v letih 1928–1941)⁵³ lahko vrednotimo z več gledišč. Sam je priznal, da je bil v tem poslu pionir.⁵⁴ »[...] *Urednik Dolinar je s svojim temeljitim glasbenim znanjem veliko pripomogel k uravno-*

51 (1878–1952), slovenski duhovnik, skladatelj in zborovodja.

52 Na 30. zgoščenkni antologije Slovenskega komornega zbora z dirigentom dr. Mirkom Cudermanom (Ljubljana 2005) so npr. predstavljeni: ženski zbor *Moja mamica* in dva moška zbora (a cappella): *Doma in Svatba*.

53 »[...] Anton Dolinar je svoje delo opravljal vse od italijanske zasedbe radijske postaje oziroma prihoda Italijanov [...]« (v: Brojan, str. 59), četudi je »[...] radijsko postajo prevzela italijanska okupacijska oblast oziroma družba EIAR in zaposlenim na radiu je 1. 5. 1942 prenehalo delovno razmerje [...]« (v. prav tam, str. 85).

54 »[...] Mesto glasbenega referenta pri naši postaji sem prevzel brez vsakih tozadevnih izkušenj. Zavedal sem se, da so naše razmere nekaj posebnega, da je vsako oziranje na tuje postaje brez pomena, da je glavno – poskušanje. Danes smo že prišli iz tipanja, zato sem smatral za umestno, da se seznanim tudi z načinom in metodami drugih radijskih postaj in sem obiskal postaji na Dunaju in v Pragi [...]«

Glasbeni referent Radia Ljubljana Anton Dolinar je še zapisal, da je težko sestaviti stalen program za štirinajst dni naprej. Pri orkestru in predavanjih ni težav. Težje je s solisti in drugimi opernimi sodelavci, za katere je težko vnaprej določiti, kdaj bodo lahko nastopili na radiu. Isto je z opernimi predstavami. Prav tako ni mogoče predvidevati neplaniranih prihodov glasbenikov, ki jih mimo določenega glasbenega sporeda, če je le mogoče, pridobimo tudi za radio. Tako so spremembe v radijskem glasbenem programu tu in tam neizbežne (prim. Radio Ljubljana, 1929; povzel: Liška, str. 26).

teženemu in dobro preišljenemu glasbenemu programu, ki je pomembno vplival na širjenje splošne glasbene razgledanosti in utiral pot slovenski glasbeni umetnosti k vsem slojem slovenskega naroda ... S preišljeno izbranim programom, glasbenimi predavanji in uvodnimi pojasnili so ustvarjalci programa, na čelu z glasbenim urednikom dr. Antonom Dolinarjem, preprostega slovenskega človeka načrtno in postopno uvajali v skrivnosti glasbe [...].⁵⁵ »[...] Glasbeni urednik dr. Anton Dolinar, duhovnik, zborovodja in muzikolog, se je mdr. dejavno zavzemal za izvajanje domače glasbe, zato je skrbno množil glasbeni arhiv in pozival slovenske skladatelje k novim delom [...].⁵⁶

Eno od zelo obetavnih umetniških dejanj A. Dolinarja je tudi »[...] Pot, ki jo je A. Dolinar odprl na Radio Ljubljana *Fantom na vasi*. Moški pevski kvartet, ki je začel spontano prepevati ljudske pesmi leta 1931, je prvič nastopil na radiu 28. 3. 1932 [...].⁵⁷ Saj je prav on sam zelo podpiral pravo ljudsko petje. *Fante na vasi* iz ljubljanskega Trnovega so sestavljali štirje bratje Lumbar: Stane, Zvone, Jaka in Bojan (tega je najprej zamenjal Miro Pavlica, njega pa kasneje Lojze Levstik). Delovali so pod »duhovno krono« Franceta Marolta,⁵⁸ sami pa so peli brez not in v svoj repertoar uvrščali take pesmi, ki sploh niso bile zapisane in so bile manj znane med ljudmi.⁵⁹ Zanje so izvirne in prirejene pesmi pisali Danilo Bučar, Josip Verbič in Lovro Hafner.⁶⁰ Nastopali so vse do leta 1962.⁶¹

Dolinar se je zavedal, da »[...] je in ostaja glasba temeljna sestavina vsakega radijskega programa. Zaradi množičnega medija, ki pomembno oblikuje kulturno zavest, je bil njen delež vseskozi izjemno pomemben. Tega dejstva so se oblikovalci radijskih programov z vodjo dr. A. Dolinarjem vred vedno zavedali ... Tako je uprava radiofonske oddajne postaje v Ljubljani ob koncu leta 1937 razpisala natečaj za še neizvajane skladbe. Na natečaj je prišlo le pet skladb [...].⁶²

Zaključek

Še eden od slovenskih duhovnikov in glasbenikov, razpetih na več področij glasbenega (po)ustvarjanja, je v relativno kratkem življenjskem času, pa tudi zaradi relativno nemirnega časa, pustil določene sledi v slovenski glasbi polpreteklega časa.

55 Šarec, str. 249, 253–254.

56 Koter, str. 59.

57 Sivec, *Vsi najboljši muzikanti*, I. del, Mengeš 1998, str. 22–23.

58 Slovenski etnomuzikolog in zborovodja (1891–1951, v: leksika).

59 Sivec, *Viže za srce in pete* (v: Nedeljski dnevnik, 20. 9. 1998, str. 32).

60 Sivec, *Vsi najboljši muzikanti*, prav tam, str. 23.

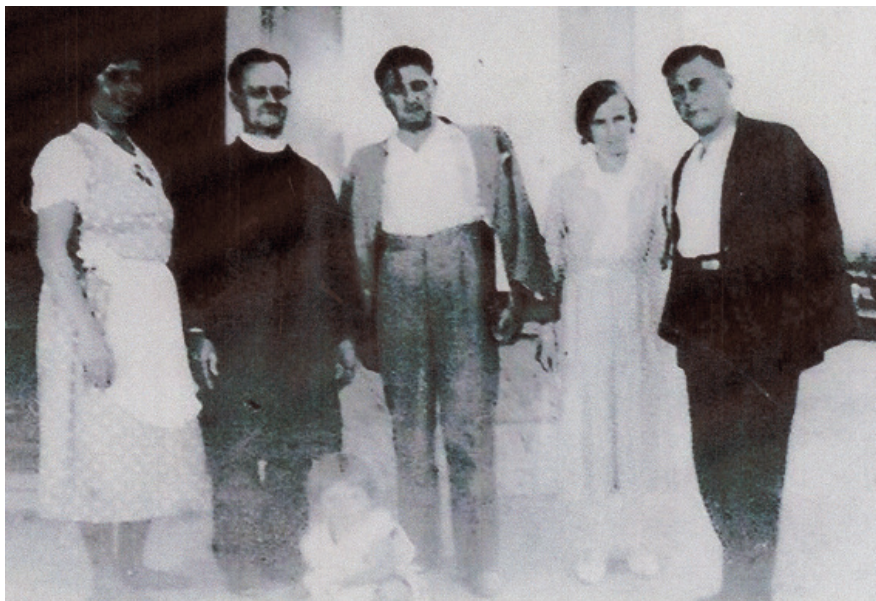
61 Prim. splet <http://starislovenskiansambli.weebly.com/fantje-na-vasi.html> (23. 7. 2014, kopijo hrani avtor).

62 »[...] Komisija v sestavi A. (nton) Neffat, Anton Dolinar in dirigent Drago Mario Šijanec je odločila, da prvo nagrado 1.200 din prejme za skladbo *Slovenski utrinki* Filip Bernard, drugo nagrado v višini 800 din za *Kmetovo pesem* Emil Komel, tretje nagrade pa niso podelili [...].« (v: Brojan, str. 55).

A. Dolinar, 1923, risba.
(n. n. avtor; orig. last V. Bajželj, Kranj)

Zaznamovan s kar dvema vojnama (1. in 2. svetovno vojno), hudimi posledicami ene kakor druge pa še z najhujšimi slednje, kar je pomenilo beg iz domovine, so Dolinarju po prezgodnji smrti v 60. letu starosti (1894–1953) onemogočili, da bi storil še mnogo več, kot sicer je. Če je bilo že povsem »normalno« šolanje do vstopa v ljubljansko Bogoslovje zaznamovano s stričevimi spodbudami in možnostmi na glasbenem področju in izredno ugodno glasbeno okolje v gimnaziji v ljubljanskem škofovskem zavodu, njegovo dodatno in edino profesionalno glasbeno izobraževanje na Dunaju, vseskozi vzporedno s službovanji in selitvami kaplana ter razpeto z odločitvami njegovih nadrejenih, zagotovo ni bilo vedno v skladu ne z možnostmi in ne z voljo in željo Dolinarja. Po Bogoslovju (1917) je na Dunaju »šele« prvič diplomiral iz cerkvene glasbe leta 1923 (tam je bil med leti 1921–1923), potem pa je zelo kmalu – leta 1927 – doktoriral iz muzikologije, star že 33 let, kar je bilo takrat kar pozno. Potem pa vsa tista zaznamovanja in predhodno ter nenadno konec vsega: leto

Dolinarjevi pred letom 1945 (?). Od leve proti desni stojijo: mami Minka Dolinar, striček dr. Fran Bernik; na tleh: otrok Vida Dolinar, poročena Bajželj, atek Franc Dolinar – brat dr. A. Dolinarja, teta Lojza (Lojzka Dolinar) in dr. Anton Dolinar. (avtor fotografije n. n.; slika je last Dolinarjevih)

1945 in konec 2. svetovne vojne, njegov beg v tujino, »nikderdom« in relativno kratek življenjski krog.

Vse to je Dolinarjevo razpetost med ustvarjalca (skladatelj) in poustvarjalca (dirigent) in organizatorja ter učitelja še dodatno razdvajalo v njegovem opusu, ki je kljub vsem navedenim dejstvom le ostal za njim. Od vsega tega lahko zdaj že s kar precejšnjo distanco ugotovimo, da z vsemi nekaj več kot 130 deli ni uspel ne v konkurenci domačih, torej slovenskih kolegov, kaj šele primerljivo s takratnim sočasnim evropskim glasbenim opusom. Kljub temu, da ima zlasti na področju cerkvenih del največji primat, je njegovih del na t. i. posvetnem polu še najmanj enkrat toliko. Posebno poglavje pa predstavljajo njegovi spisi, ki se jih je med obema vojnama, zlasti v *Cerkvenem glasbeniku*, nabralo največ. V njih gre za temeljna dela s področja raziskovanja evropske in slovenske glasbene zgodovine, zlasti še cerkvene, čeprav niti v enem samem delu ne gre za znanstvene članke. Tukaj je Dolinar morda premalo izkoristil svoja znanja, ki jih je pridobil pri tako velikem muzikologu evropskega formata, kot je bil G. Adler na Dunaju. Tako ga lahko slovensko komparativno še najvišje ovrednotimo kot (prvega) glasbenega urednika na takrat (1928) ustanovljenem Radiu Ljubljana. S tistimi res redkimi besedami njega samega, pa tudi z izpovedmi nekaterih takratnih pričevalcev, kakor tudi po pregledu sporedov, lahko ugotovimo, da je bila takratna ljubljanska radijska postaja po glasbenem delu (tega pa je bilo več kot polovica ur oddajanja največ!) prav po Dolinarjevi osebni zavzetosti in strokovnosti enaka nekaterim največjim tistega časa po Evropi (Dunaj, Praga ...). Vse to kaže na osebnost, ki se je očitno prav na tem področju najbolj izkazala. Tukaj Dolinar praktično ni imel konkurenta; še današnji tovrstni radiofonski rodovi bi se pri njem lahko zgledovali,

O današnji aktualnosti Dolinarjeve glasbe za pihalni orkester priča tudi antologijska elektronska izdaja zgoščenke s pomenljivim naslovom *Medenina in patina*. Orkester Slovenske vojske z dirigentko Andrejo Šolar na njej (Ljubljana, 2006) odigra *Duhovno pesem* in *Mlada pota* (prir. Filip Bernard). Poleg Dolinarjeve glasbe je na tej plošči še opus za godbo na pihala, ki so ga podpisali Dolinarjevi sopotniki: Josip Čerin, Ervin Hartman, Anton Jakl, Danilo Bučar (prir. Stjepan Dlesk) in Franci Es.

seveda imajo veliko večje možnosti, tehnični razvoj in še marsikaj. Komaj 14-letno tovrstno delovanje je Dolinarja, (glasbenega) urednika na Radiu Ljubljana, zaznamovalo prav do danes. Njegovo delovanje se je sicer odvijalo bolj v zakulisju, ampak vsa zapisana dejstva (žal tonsko neohranjena!) pa več kot pričajo o kompletnem in kompleksnem glasbenem (po)ustvarjalcu, kar je A. Dolinar vsekakor bil.

Žal večina izvira iz sredine njegovih (po)ustvarjalnih let, kajti tudi to se je začelo relativno pozno, še huje pa je, da je bilo zelo zgodaj, v morda najbolj kreativnih, ustvarjalnih letih, nenadno in celo nasilno prekinjeno. Še najbolj pomembna obrobna stvar pri njem pa je ta, da se je profesionalno vseskozi ukvarjal s svojim duhovništvom, za našo (Škofjo) Loko pa še to, da je bil tudi med člani t. i. Proforskega ceha, iz katerega sta se kasneje razvila Muzejsko društvo in Loški muzej.

VIRI:

Notni zapisi (partiture: rokopisi in tiski):

Anton Dolinar: *Ave Maria*, za sopran in dva (francoska) rogova v F. Fond mape A. Dolinarja v NUK, Glasbena zbirka, Ljubljana.

Anton Dolinar: *Duhovna pesem*, za godbo na pihala. Tiskana partitura. (Arhiv OSV).

Zvočni posnetki:

30. zgoščenska antologije Slovenskega komornega zbora z dirigentom dr. Mirkom Cudermanom. Ljubljana : Slovenski komorni zbor, 2005.

Nadškofijski arhiv Ljubljana (NŠAL):

Izpisek iz rojstne - krstne matične knjige za župnijo Mučeništva sv. Janeza Krstnika na Trati - Gorenja vas; 1894, 5. knjiga, str. 90-91.

Zgodovinski arhiv Ljubljana, Enota v Škofji Loki (ZAL-ŠKL):

SI_ZAL_ŠKL 259, Kronika sestankov Loških profesorjev 1930-1965, Muzejsko društvo Škofja Loka 1930-2009, t. 1. a. e. 8 (6054) Proforski ceh.

Glasbena zbirka Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani (GZ NUK):

Fond mape Antona Dolinarja.

Časopisni viri:

Ave Maria, *Koledar* 1954, 41, 1954, Lemont/Illinois/ZDA: Slovenski frančiškani na ameriških Brezjah, 1954.

Cerkveni glasbenik, letnik 53/1930, št. 1-2 do letnik 68/1945 (za I. četrtoletje).

Pevci in Pevčeva pesmarica, Ljubljana : Pevska zveza Ljubljana, letnik 1, 1921, št. 1-2 (feb. 1921) do letnik 18, 1938, št. 5-6 (dec. 1938).

Radio Ljubljana : tednik za radiofonijo. Ljubljana : Konzorcij, letnik 1, 1929, št. 1 (maj 1929) do letnik 13, 1941, št. 15 (marec 1941).

Zbori, Ljubljana : pevsko društvo Ljubljanski zvon, letnik 1, 1925, št. 1 do letnik 6, 1934, št. 5-6.

Spletne strani:

Fantje na vasi. V: <http://starislovenskiansambli.weebly.com/fantje-na-vasi.html>, 23. 7. 2014.

Gorenjci.si, spletni biografski leksikon znanih Gorenjk in Gorenjcev. Kranj : Osrednja knjižnica, <http://www.gorenjci.si/osebe/dolinar-anton/170/>, 3. 4. 2013.

Slovenski biografski leksikon, Ljubljana : SAZU, 1925-32, <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi175924>, 10. 6. 2014.

Merano. V: Wikipedija, 23. 7. 2014.

Drugi viri:

Bajželj Vida, ustna izjava.

Luštrek Gregor, župnik na Trati - Gorenji vasi, elektronsko pismo, 25. 7. 2013, hrani avtor.

Dolinar Janez, dokument UE Škofja Loka, z 10. 5. 2010, fotokopijo hrani avtor. Ustne izjave.

Harren (= Bob) Robert, pismo Janezu Dolinarju, 22. 5. 2010/4. 7. 2010, kopijo hrani avtor.

Harren Robert, C. J.C.D, pismo avtorju iz ZDA, 19. 12. 2013, orig. hrani avtor.

LITERATURA:

Brojan, Matjaž: *Začetki radia na Slovenskem*. Ljubljana : Modrijan, 1999.

Dolenc, Ivan: Profesorski ceh v Škofji Loki. V: *Loški razgledi* 15, Škofja Loka : Muzejsko društvo, 1968, str. 72–77.

Enciklopedija Slovenije, 2. knjiga, Ce–Ed. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1988.

Publikacije članov profesorskega ceha in Muzejskega društva v Škofji Loki v Knjižnici Ivana Tavčarja Škofja Loka (zbral in uredil Eržen, Matjaž). Škofja Loka : Knjižnica Ivana Tavčarja, 1997.

Koter, Darja: *Slovenska glasba 1918–1991*. Ljubljana : Študentska založba, 2012.

Križnar, Franc: Dvoje obletnic rojstev glasbenikov – kulturnih delavcev Ločanov v letu 1994. V: *Loški razgledi* 41, Škofja Loka : Muzejsko društvo, 1994, str. 265–272.

Kuret, Primož & Koršič Zorn, Verena: *Slovenski skladatelji v portretih Saše Šantla*. Ljubljana : DZS, 2005.

Leksikon jugoslavenske muzike, 1. knjiga, A–Ma. Zagreb : Jugoslavenski leksikografski zavod Miroslav Krleža, 1984.

Liška, Miklavž: Glasba v začetnih oddajah Radia Ljubljana. V: *Kričič*, Ljubljana : RTV Slovenija, marec–april 2003, str. 26.

Mihevč, Marija: *Portreti skladateljev Saše Šantla=Sasa Šantel and his Portraits of Composers*. Radovljica : Didakta, 2005.

Osebnosti : Veliki slovenski biografski leksikon, 1. knjiga, A–L. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2008.

Sivec, Ivan: Viže za srce in pete. V: *Nedeljski dnevnik* 37, Ljubljana : Dnevnik, 20. 9. 1998, str. 32.

Sivec, Ivan: *Vsi najboljši muzikanti, I. del*. Mengeš : ICO, 1998.

Šantel, Saša: *Slovenski skladatelji*. Ljubljana : Glasbena matica, 2005.

Šarec, Veronika: Glasbeno-izobraževalni program Radia Ljubljana in šolskega radia do II. svetovne vojne. V: *Šolska kronika* 19, Ljubljana : Slovenski šolski muzej, 2010, št. 2, str. 242–255.

Šarec, Veronika: *Vzgojno-izobraževalna vloga Radia Ljubljana od ustanovitve leta 1928 do leta 1941* : magistrsko delo. Ljubljana : [V. Šarec], 2005.

Škulj, Edo: Anton Dolinar (1894–1953). Ob petdesetletnici smrti. V: *Cerkveni glasbenik* 95, Ljubljana : Družina, 2003, št. 7–8, str. 10.

Škulj, Edo: *Leksikon cerkvenih glasbenikov*. Ljubljana : Družina, 2005.

Trobina, Stanko: *Slovenski cerkveni skladatelji*. Maribor : Založba Obzorja, 1972.

Summary

Anton Dolinar (1894–1953), the 120th anniversary of his birth (2014) and 60th anniversary of his death (2013)

*The priest, musicologist, composer, editor and conductor, Dr. Anton Dolinar, was born in Trata by Gorenja vas in the Poljane Valley above Škofja Loka on 13. 1. 1894. After completing primary school in Škofja Loka, he continued his education at the Diocesan Classical Gymnasium in Ljubljana – Šentvid, matriculating in 1913. He received basic musical education there and from his uncle, also a priest and musician, France Bernik in Domžale, although until then he had not been musically trained professionally. He then studied the liturgy and was ordained a priest in 1917. He started his career as a chaplain and moved about a lot (Stari trg ob Kolpi, Jesenice, Tržič, Ljubljana, Borovnica, Ljubljana). In 1921 he went to Vienna and studied church music at the Vienna Music Conservatory (1923) and musicology at the Faculty of Philosophy there under the famous Guido Adler. He also received his doctorate there (1927) with the dissertation *Die Behandlung der Kirchentöne bei Palestrina/The treatment of church tones by Palestrina*. When he returned to Ljubljana it was no longer to the planned pedagogic work at the Ljubljana Diocesan Classical Gymnasium. He was then i.e. editor of the magazine *Pevec/The Singer* and choir conductor of the Choral and Musical Society Ljubljana, leader of the radio choir and musical editor at the newly founded Radio Ljubljana (1928–1942) and for some time professor of the aesthetics of music at Ljubljana Lyceum. In 1945 he emigrated via Merano (1945–1948) to the USA (1948–1953), where he died in a traffic accident in Yates Centre / Kansas on 1. 8. 1953. He was buried at St. Stephen in the diocese of St. Cloud in Minnesota.*

Choral music predominates in the slightly more than 130 works in his opus: choruses and solos (115). In compositions, Dolinar created mainly church music. He also published some choral dedications. In them the traditional form of choral hymns is enriched above all with a tasteful use of chromatics and tetrachord and thus somehow bridged the ever greater gap that had opened between top creations of Slovene composers and the ability to grasp it of the average Slovene listener. His writings are a special chapter, of which most were still collected, especially in Church books of music, between the two wars. They contain basic works in the field of research of European and Slovene music history, especially Church music, although none of them were scientific articles. Perhaps Dolinar did not make enough use of the experience that he had gained with such great musicologists of the European format, such as G. Adler in Vienna. On a Slovene level, therefore, he can be most appreciated as the (first) music editor of the then (1928) founded Radio Ljubljana. Dolinar's organisational and/or editorial work in the Ljubljana radio station from its very beginning to his departure from Ljubljana can be assessed from a number of points of view. Even Dolinar himself recognised that he was a pioneer in this business.